

УДК 343.135(477)

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2024.4.12>

Анатолій Федотович Волобуєв,

доктор юридичних наук, професор,

Дніпровський державний університет внутрішніх справ,

кафедра кримінально-правових дисциплін (професор);

 <https://orcid.org/0000-0001-9419-7446>,

e-mail: vaf26@ukr.net

**УЧАСНИКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ:
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ**

Проаналізовано концептуальний підхід, використаний законодавцем для класифікації учасників кримінального провадження. Звернено увагу, що чинна класифікація на учасників кримінального провадження та учасників судового провадження виглядає доволі нелогічною, оскільки поняття кримінального провадження включає й судове провадження як окрему його стадію. Окрім того, у зазначених класифікаційних групах відсутні суд і слідчий суддя, але присутні секретар судового засідання та судовий розпорядник. Запропоновано класифікацію учасників кримінального провадження, побудовану на основі використання двох підстав – стадій кримінального провадження та характеру функцій, що виконуються учасниками кримінального провадження. Це має сенс з кількох точок зору: 1) чіткості визначення нормативно-правового статусу учасників кримінального провадження; 2) використання системного підходу в наукових дослідженнях; 3) виконання дидактичних завдань під час викладання навчального курсу з кримінального процесу.

Ключові слова: учасники кримінального провадження, класифікація, стадія кримінального провадження, функції учасників кримінального провадження, статус учасників кримінального провадження.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

У чинному Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК України) учасники кримінального провадження розподілені на учасників кримінального провадження (п. 25 ч. 1 ст. 3) та учасників судового провадження (п. 26 ч. 1 ст. 3), що виглядає доволі нелогічним, адже поняття кримінального провадження включає й судове провадження як окрему його стадію. Окрім того, в зазначених переліках відсутні суд і слідчий суддя, але присутні секретар судового засідання та судовий розпорядник. Звертає на себе увагу й те, що законодавець, перелічивши учасників у вказаних нормах, розподілив їх за виконуваними функціями на чотири групи: 1) учасники сторони обвинувачення (статті 36–41 КПК України); 2) учасники

сторони захисту (статті 42–54 КПК України); 3) потерпілий і його представник (статті 55–59 КПК України); 4) інші учасники кримінального провадження (статті 60–74 КПК України). Однак при цьому не було визначено учасників, які виконують функцію правосуддя.

Очевидним є той факт, що законодавець як підставу для класифікації використав функцію, яку виконують учасники у кримінальному провадженні, але зробив це доволі непослідовно. Зокрема, акцент було зроблено тільки на функції обвинувачення (виконують державні уповноважені органи) і функції захисту прав підозрюваного, обвинуваченого, виправданого, засудженого (виконують адвокати – представники незалежної відокремленої від держави професійної спільноти, створеної для захисту особи, її прав і свобод). Виключно до вказаних учасників було застосовано поняття «сторони кримінального провадження». Законодавець не взяв до уваги, що у змагальному процесі беруть участь й інші учасники, які захищають свої власні права та законні інтереси, не менш важливі для них, ніж права підозрюваного (обвинуваченого). Однак вони (потерпілий, цивільний позивач, володілець тимчасово вилученого майна та ін.) не удостоєні йменуватися стороною кримінального провадження, хоча вони мають право на відшкодування матеріальних та інших втрат унаслідок учиненого кримінального правопорушення.

Велику групу учасників, які виконують допоміжну функцію на різних стадіях кримінального провадження, було віднесено до категорії «інші». Видається, що це не може вважатися вдалим рішенням у нормативно-правовому акті, оскільки характер допоміжної функції може бути різним, що зумовлює й різний статус виконавців цієї функції. Очевидним є те, що учасники кримінального провадження, віднесені до категорії «інші», виконують різні та доволі важливі функції, які було б варто чітко визначити. Вирішення цієї проблеми є актуальним як з теоретичного, так і з практичного боку. Зокрема, це впливає із зіставлення наведеної класифікації учасників кримінального провадження з наданням права на оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування, прокурора під час досудового розслідування (статті 303–308 КПК України).

Стан дослідження проблеми

З оновленням кримінального процесуального законодавства України в 2012 р. виникла низка проблемних питань щодо інституту учасників кримінального провадження, а також визначення функцій і статусу окремих його представників. Вони стали предметом аналізу в дослідженнях науковців, зокрема С. Є. Абламського [1], Ю. І. Азарова [2], О. Р. Балацької [3], Л. М. Гуртієвої [4], В. В. Короля і В. Д. Юрчишина [5], О. П. Кучинської та Ю. В. Циганюк [6; 7], Є. Д. Лук'янчикова і В. Є. Лук'янчикова [8], Г. В. Мудрецької [9], Т. В. Садової

[10], О. Є. Соловійової [11] та ін. Однак для проведених досліджень характерним було слідування завданям законодавцем курсом, коли за визначенням статусу окремих учасників кримінального провадження не помічалися недоліки у використаному концептуальному підході. Проблема ускладнювалася ще й у зв'язку з перманентним унесенням не завжди збалансованих змін і доповнень до законодавства. Отже, наразі інститут учасників кримінального провадження в чинному КПК України є незбалансованим і потребує суттєвого уточнення.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є формулювання пропозицій щодо вдосконалення класифікації учасників кримінального провадження на основі уточнення виконуваних ними функцій і з урахуванням наданих їм прав та покладених обов'язків. *Для досягнення поставленої мети* вирішувалися такі основні наукові завдання: проаналізувати норми КПК України щодо визначення статусу та класифікації учасників кримінального провадження; проаналізувати наукові публікації, присвячені учасникам кримінального провадження, після набрання чинності КПК України 2012 р.; з використанням системного підходу визначити зв'язки між учасниками кримінального провадження з поділом їх за стадіями кримінального провадження та функціями, що вони виконують.

Наукова новизна дослідження

Враховуючи, що інститут учасників кримінального провадження з поділом їх на сторони провадження та інших учасників є новелою у вітчизняному кримінальному процесуальному законодавстві, стаття є однією з перших спроб розглянути проблему їх класифікації на основі застосування системного підходу. Сформульовані пропозиції мають новизну і можуть сприяти оптимізації вирішення цієї проблеми в законодавчому, науковому і дидактичних аспектах.

Виклад основного матеріалу

Оптимальним шляхом вирішення проблемних питань, пов'язаних з інститутом учасників кримінального провадження, є використання підходу, заснованого на формулі «від загального до окремого»: спочатку потрібно вирішити загальні проблеми, а потім переходити до окремих питань. В іншому разі під час вирішення окремих питань дослідник стикатиметься з невирішеними загальними питаннями. Відповідно до цього підходу насамперед необхідно визначитися з кількістю учасників та їхнім поділом за стадіями кримінального провадження – досудового розслідування і судового провадження (судового розгляду).

Учасники досудового розслідування

За логікою починати треба з учасників першої стадії – досудового розслідування, до яких віднести: заявника; потерпілого та його

представника; цивільного позивача та його представника; орган, на який покладено обов'язок досудового розслідування; підозрюваного, його захисника і законного представника; цивільного відповідача та його представника; представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження; третю особу, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування; свідка та його адвоката; перекладача; спеціаліста; експерта; понятого.

Оскільки учасники досудового розслідування виконують різні функції, а отже, мають різний процесуальний статус, постає проблема їх класифікації, вирішення якої є доволі актуальним не лише з теоретичного, а й з практичного боку, зокрема при викладанні навчального курсу з кримінального процесу. Підставою для класифікації учасників, на нашу думку, повинна бути функція, що ґрунтується на виконанні певних публічних завдань або відстоюванні власних прав чи законних інтересів. З урахуванням цього можна виокремити: 1) учасників, яким завдано певної шкоди кримінальним правопорушенням і які захищають свої права та законні інтереси (потерпіла сторона); 2) учасників, які виконують публічну функцію щодо встановлення винних і притягнення їх до кримінальної відповідальності (сторона обвинувачення); 3) учасників, які виконують функцію захисту осіб, котрі притягаються до кримінальної відповідальності (сторона захисту); 4) учасників, які зобов'язані надавати сприяння державним органам (стороні обвинувачення) у встановленні істини у кримінальному провадженні.

1. Потерпіла сторона. До потерпілої сторони потрібно віднести учасників, яким завдано фізичної, матеріальної чи моральної шкоди кримінальним правопорушенням (фізична або юридична особа). Права та обов'язки потерпілої особи виникають з моменту подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяви про залучення її до провадження як потерпілого. Відповідно до чинного законодавства до потерпілої сторони належать потерпілий і його представник (статті 55–59 КПК України) та цивільний позивач і його представник (статті 61, 63 КПК України). Статус потерпілого і цивільного позивача зазвичай збігаються у кримінальному провадженні і відмежовуються тільки поданням чи неподанням позовної заяви органу досудового розслідування (частини 2, 3 ст. 61 КПК України).

Видається, що ці учасники повинні бути визнані першою (головною) стороною, оскільки саме вони найчастіше виступають заявниками і мають особистий інтерес у встановленні істини у кримінальному провадженні. Водночас як представниками соціуму вони ініціюють і захист публічних інтересів, пов'язаних із превенцією кримінальних правопорушень. Подання особою заяви про вчинення

щодо неї кримінального правопорушення є зверненням до держави з вимогою захисту її порушених прав, їх відновлення та відшкодування заподіяної шкоди. Адже обов'язок держави полягає не лише в попередженні та припиненні в установленому законом порядку будь-яких посягань, а й у забезпеченні потерпілому від кримінального правопорушення можливості відстоювати свої права і законні інтереси [12, с. 305]. Таким чином, потерпіла сторона виступає ініціатором початку досудового розслідування, має право збирати і подавати докази, тобто бути активним учасником кримінального провадження. Для реалізації своїх прав і законних інтересів потерпіла особа має право залучити кваліфікованого юриста (адвоката) як свого представника.

2. Сторона обвинувачення. Сторона обвинувачення представлена низкою уповноважених державою службових осіб, які можуть бути об'єднані узагальнювальним поняттям «орган досудового розслідування» (прокурор, дізнавач, керівник органу дізнання, слідчий, керівник слідчого підрозділу, співробітник оперативного підрозділу, наділений повноваженнями слідчого). На учасників сторони обвинувачення покладається виконання завдань кримінального провадження в повному обсязі (ст. 2 КПК України), зокрема встановлення осіб, винних у вчиненні кримінального правопорушення, та всіх його обставин, що мають юридичне значення. Сторона обвинувачення уповноважена на встановлення істини в кожному конкретному випадку шляхом збирання і подання до суду доказів, для чого наділена виключним правом проведення гласних і негласних слідчих (розшукових) дій (ч. 2 ст. 93 КПК України). Таким чином, стороні обвинувачення делеговано право виступати від імені держави і застосовувати при збиранні доказів примус для виконання покладених завдань щодо захисту кожної особи, суспільства і самої держави від кримінальних правопорушень. Виходячи із цього, можна цілком погодитися з думкою В. В. Вапнярчука, що учасники сторони обвинувачення, на відміну від інших учасників, є суб'єктами досудового розслідування [13, с. 406].

3. Сторона захисту. Учасники сторони захисту під час досудового розслідування представлені підозрюваним (ст. 42 КПК України), його законним представником (ст. 44 КПК України) та захисником (ст. 45 КПК України). Провідна роль у здійсненні захисту підозрюваного належить захиснику, яким виступає кваліфікований юрист (адвокат), що залучається до кримінального провадження за договором із захисником, ордером або дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правничої допомоги. Для реалізації функції захисту адвокат наділений правом брати участь у проведенні допиту та в інших процесуальних діях, що проводяться за участю підозрюваного, мати з ним зустріч до його першого допиту без дозволу слідчого, прокурора, суду, а після першого допиту мати такі

зустрічі без обмеження в часі та кількості. Окрім того, сторона захисту наділена правом самостійного збирання доказів, але тільки шляхом витребування і отримання від державних органів, фізичних та юридичних осіб речей і документів (ч. 3 ст. 93 КПК України). Абзацом 2 ч. 1 ст. 243 КПК України стороні захисту надано право самостійно задувати експертів на договірних умовах для проведення експертизи (зокрема, обов'язкової). Однак сторона захисту не може розглядатися як суб'єкт досудового розслідування, попри проголошення рівності зі стороною обвинувачення у збиранні і поданні до суду доказів (ч. 2 ст. 22 КПК України), оскільки на неї не покладається обов'язок встановлення істини – обставин кримінального правопорушення. Обов'язки адвоката підозрюваного (ст. 47 КПК України) полягають у наданні юридичної допомоги своєму підзахисному у відстоюванні своїх прав і законних інтересів, здійсненні адвокатського контролю за дотриманням належної правової процедури органом досудового розслідування. Із цього приводу в адвокатському середовищі існує крилатий вислів: «Мене не цікавить, чи скоїв мій клієнт інкримінований йому злочин, але я доведу, що звинувачення не відповідає букві закону». У контексті цього вислову особливо важливим визнається вміння адвоката скористатися помилками досудового слідства, підштовхнути слідчого, прокурора до помилок і використати їх для визнання доказів, зібраних стороною обвинувачення, недопустимими й очевидно недопустимими [14, с. 5].

Видається, що крім указаних учасників є підстави віднести до сторони захисту й таких учасників досудового розслідування, як цивільний відповідач та його представник, яким може виступати сам підозрюваний або фізична чи юридична особа, котра за законом несе цивільну відповідальність за шкоду, завдану діями підозрюваного, обвинуваченого або неосудної особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння (ч. 1 ст. 128 КПК України), а також представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження (ст. 64-1 КПК України), третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт (ст. 64-2 КПК України).

4. Учасники, які зобов'язані надавати сприяння стороні обвинувачення у встановленні істини у кримінальному провадженні. Характер такого сприяння може бути різним і тому видається доцільним на цій підставі виокремити такі категорії учасників:

а) учасники, які не мають особистого інтересу у кримінальному провадженні, але мають громадянський інтерес та обов'язок сприяти державі у боротьбі з кримінальними правопорушеннями шляхом надання відомостей або засвідчення процесуальних дій:

– заявник (згідно з ч. 1 ст. 60 КПК України це фізична або юридична особа, яка звернулася із заявою або повідомленням про

кримінальне правопорушення до органу державної влади, уповноваженого розпочати досудове розслідування, не є потерпілим і яка, згідно зі ст. 383 Кримінального кодексу України (далі – КК України), підлягає кримінальній відповідальності за завідомо неправдиве повідомлення про вчинення кримінального правопорушення);

– свідок (згідно з ч. 1 ст. 65 КПК України це фізична особа, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час кримінального провадження, яка викликана для давання показань і яка, згідно зі ст. 384 КК України, підлягає кримінальній відповідальності за завідомо неправдиве показання);

– понятій (особа, яка залучена бути присутньою при проведенні процесуальної дії і засвідчити своїм підписом відповідність записів у процесуальних документах виконаним діям);

б) учасники, які не мають особистого інтересу у кримінальному провадженні, але володіють певними спеціальними знаннями і навичкам та залучаються для вирішення спеціальних завдань:

– перекладач (згідно з ч. 1 ст. 68 КПК України це особа, яка володіє певною іноземною мовою або мовою глухонімих, залучається для перекладу (сурдоперекладу) пояснень, показань або документів і яка, згідно зі ст. 384 КК України, підлягає кримінальній відповідальності за завідомо неправдивий переклад);

– експерт (згідно з ч. 1 ст. 69 КПК України це особа, яка володіє спеціальними знаннями, має право на проведення експертизи, якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, і надати висновок з питань, що виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань, і яка, згідно зі ст. 384 КК України, підлягає кримінальній відповідальності за завідомо неправдивий висновок);

– спеціаліст (згідно з ч. 1 ст. 71 КПК України це особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками, може надавати консультації, пояснення, довідки, висновки та інші документи під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок, і яка, згідно зі ст. 384 КК України, підлягає кримінальній відповідальності за завідомо неправдивий висновок).

Учасники судового провадження

Судове провадження – це передбачена кримінальним процесуальним законодавством форма здійснення правосуддя, яке є видом державної діяльності суду. Змістом цієї діяльності є розгляд і вирішення у встановленій законом процесуальній формі соціальних та правових конфліктів для відновлення порушених прав на принципах справедливості. Правосуддя здійснюється виключно судом, а в

окремих випадках, визначених законом, – за участю присяжних (судом присяжних) (статті 124, 127 Конституції України; статті 383–391 КПК України). Водночас до процедури формування обґрунтованого і справедливого судового рішення залучаються й інші суб'єкти, які виступають учасниками судового провадження. Залежно від характеру виконуваних функцій під час судового провадження є підстави для виокремлення таких категорій його учасників.

1. Учасники, які здійснюють функцію правосуддя. Як зазначалося, таким учасником є суд, який складається із суддів. Порядок утворення суду, організації його роботи та статус суддів визначається, зокрема, Законом України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон)¹. Відповідно до чинного законодавства до складу суду входять:

– судді, які призначені на штатну суддівську посаду в одному із судів і здійснюють правосуддя на професійній основі (ст. 52 Закону);

– слідчі судді – судді місцевого загального суду, на яких покладено обов'язок здійснення повноважень із судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні в порядку, визначеному процесуальним законом (частини 5–8 ст. 21 Закону);

– присяжні – особи, які у випадках, визначених процесуальним законом, та за їхньою згодою вирішують справи у складі суду разом із суддею або залучаються до здійснення правосуддя (статті 63–68 Закону).

2. Учасники, які мають право на збирання і подання до суду доказів. Такими учасниками є сторони кримінального провадження, які були учасниками досудового розслідування (потерпіла сторона, сторона обвинувачення, сторона захисту). Вони беруть участь у процедурі дослідження доказів, поданих до суду, відстоюючи свої права і законні інтереси перед судом (ставлять питання, роблять заяви, подають клопотання, виступають у дебатах тощо). Таким чином, вказані учасники мають можливість впливати на прийняття судового рішення, наводячи відповідні аргументи.

3. Учасники, які залучаються за клопотаннями сторін або за ініціативою суду для сприяння в дослідженні певних доказів у суді. Ці учасники не мають особистого інтересу у кримінальному провадженні, але мають обов'язок сприяти державі в боротьбі з кримінальними правопорушеннями, їх залучення визнано необхідним для встановлення істини і ухвалення обґрунтованого та справедливого судового рішення. Це суб'єкти, які могли брати участь у досудовому

---

¹ Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 16.11.2024).

розслідуванні і створювати підґрунтя для отримання доказів (свідок, експерт, спеціаліст, перекладач, представник персоналу органу пробації). Отже, може бути визнано необхідним перевірити та оцінити це підґрунтя у судовому засіданні за їхньої участі. Таким чином, вказані учасники виконують функцію сприяння кримінальному судочинству.

4. Учасники, які виконують організаційно-технічну роботу щодо підготовки і проведення судового засідання. До таких учасників належать секретар судового засідання (ст. 73 КПК України), судовий розпорядник (ст. 74 КПК України).

Висновки

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що класифікація учасників кримінального провадження потребує уточнення. Пропонується класифікація, побудована на основі двох підстав: стадій кримінального провадження та характеру функцій, які виконують учасники кримінального провадження. На нашу думку, це має сенс з кількох точок зору: 1) чіткості визначення нормативно-правового статусу учасників кримінального провадження; 2) використання системного підходу у наукових дослідженнях; 3) виконання дидактичних завдань під час викладання навчального курсу з кримінального процесу.

Стаття не претендує на вирішення всіх проблемних питань, пов'язаних із визначенням статусу учасників кримінального провадження та їхньою класифікацією. Проблемними залишаються, зокрема, питання визначення статусу понятих та їхніх функцій у кримінальному провадженні, а головне – практична реалізація цього інституту. Дискусійним є також статус слідчого судді та його роль у досудовому розслідуванні й судовому провадженні. Безумовно, ці та деякі інші питання, пов'язані з учасниками кримінального провадження, потребують окремих досліджень.

Список бібліографічних посилань: 1. Абламський С. До питання класифікації учасників кримінального провадження, уповноважених на здійснення захисту. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 263–267. 2. Азаров Ю. І. Класифікація учасників кримінального процесу. *Митна справа*. 2014. Спец. вип. С. 111–114. 3. Балацька О. Р. Поняття й класифікація суб'єктів захисту в кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. Вип. 35, ч. 1, т. 3. С. 89–93. 4. Гуртієва Л. М. Учасники кримінального провадження з боку обвинувачення на стадії досудового розслідування: окремі позиції Верховного Суду. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 541–545. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/130>. 5. Король В. В., Юрчишин В. Д. Сутність категорії «учасник кримінального провадження» в науці кримінального

процесуального права. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2014. Вип. 2 (5). С. 245–253. **6.** Кучинська О. П., Циганюк Ю. В. Щодо окремих питань удосконалення правового регулювання участі захисника у кримінальному провадженні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 5. С. 344–347. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-5/85>. **7.** Кучинська О. П., Циганюк Ю. В. Проблемні питання правового регулювання участі адвоката у кримінальному провадженні для надання професійної правничої допомоги учасникам такого провадження. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 1. С. 598–603. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.105>. **8.** Лук'янчиков Є. Д., Лук'янчиков В. Є. Інститут понять в системі кримінальних процесуальних гарантій. *Криміналістика і судова експертиза*. 2018. Вип. 63 (1). С. 125–134. **9.** Мудрецька Г. В. Реалізація учасниками кримінального провадження права на доступ до матеріалів досудового розслідування. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2023. № 2 (6). С. 29–34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2023-2-6-5>. **10.** Садова Т. В. Учасники кримінального провадження, що здійснюють функцію обвинувачення в кримінальному провадженні України і Польщі. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. Вип. 2. С. 104–108. **11.** Соловйова О. Є. Процесуальний статус учасників кримінального провадження як засіб забезпечення прав і законних інтересів. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. Вип. 2 (101), ч. 2. С. 249–256. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.2.54>. **12.** Туманянц А. Р. Забезпечення прав потерпілого при застосуванні запобіжних заходів у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2023. Вип. 78, ч. 2. С. 304–309. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.48>. **13.** Вапнярчук В. В. Щодо особливостей окремих способів збирання доказів у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2022. Вип. 70. С. 405–410. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.65>. **14.** Зейкан Я. П. Про недопустими докази. Харків : Фактор, 2019. 128 с.

Надійшла до редколегії 19.11.2024

Прийнята до опублікування 17.12.2024

Volobuyev A. F. Participants in criminal proceedings: problematic issues of classification

The article analyzes the conceptual approach that was used by the legislator to classify participants in criminal proceedings. It is noted that the current classification into participants in criminal proceedings and participants in judicial proceedings looks very illogical, since the concept of criminal proceedings also includes judicial proceedings as a separate stage. In addition, the specified classification groups do not include a court and an investigating judge, but the secretary of the court session and the court administrator are present. The

purpose of the article is to formulate proposals for improving the classification of participants in criminal proceedings on the basis of clarifying the functions they perform and taking into account the rights granted to them and the duties assigned to them. To achieve the set goal, the following main scientific tasks were solved: to analyze the norms of the Code of Criminal Procedure of Ukraine regarding the determination of the status and classification of participants in criminal proceedings; to analyze scientific publications after the adoption of the Code of Criminal Procedure of Ukraine in 2012, devoted to participants in criminal proceedings; using a systemic approach to determine the connections between participants in criminal proceedings with their distribution by stages of criminal proceedings and functions performed.

Taking into account the fact that the institute of participants in criminal proceedings with their distribution into parties and other participants is a novelty in domestic criminal procedural legislation, it is proposed to consider the problem of their classification based on the application of a systemic approach. In particular, a classification of participants in criminal proceedings is proposed, built on the basis of the use of two bases – stages of criminal proceedings and the nature of the functions performed by participants in criminal proceedings. In the author's view, this makes sense from several points of view: 1) clarity in determining the regulatory and legal status of participants in criminal proceedings; 2) use of a systemic approach in scientific research; 3) performance of didactic tasks when teaching a training course on criminal proceedings.

Keywords: participants in criminal proceedings, classification, stage of criminal proceedings, functions of participants in criminal proceedings, status of participants in criminal proceedings.

